ELS PORTS

Per: Pasqual Boira i Muñoz, Fotografia: Gustau Viol i Zaragozà

..... *Carreteres* ——— *Límits comarcals*

El viatger que des de les costes mediterrànies s'endinsa cap a l'interior, vers l'Aragó, té que travessar en casada ascenció plans, barrancs i muntanyes, terres pardes i ocres per on discurreix capriciosa la carretera. Són les terres del Maestrat. Però, una vegada flanquegem el terme de Catí i arribem a les vores de Vallivana o travessem el Coll d'Ares, la carretera ens condueix als Ports de Morella.

Geogràficament, la denominació de "Els Ports" queda molt clara, "Port" significa (entre altres accepcions) lloc estret per on passa un camí d'una muntanya a una altra o el lloc més elevat d'un camí de muntanya.

Els Ports son això: una zona muntanyosa, zona de pas de l'interior al litoral, una altiplanicie plena de moles, collets i rambles i rius que majoritàriament donen les seues aigües a l'Ebre.

Aquesta realitat orogràfica condiciona el clima i la vegetació de la comarca que, encara que continuen sent mediterranis, presenten característiques específiques per influència de l'altitud.

Els pobles dels Ports són com lluernes gòtiques que ens monstren la vida dels segles passats. Però, actualment, i per desgràcia són pobles caracteritzats per la despoblació i l'envelliment demogràfic.

La comarca està constituida per 14 municipis (Hortells forme part del municipi de Morella) i en tots ells podem admirar el nostre passat, viure la tranquilitat i el silenci i asaborir una gastronomia típica que ens deixarà en ganes de tornar.

Municipis dels Ports: Morella, Vallibona, Herbers, Sorita, Forcall, Palanques, Villores, Todolella, La Mata, Olocau, Cinctorres, Portell, Castellfort i Villafranca.

Després de passar el Port d'Ares, arribem al Pla de la Canà. Estem a la comarca dels Ports.

En arribar allí, podem optar per prendre la carretera de Castellfort o continuar fins a Vilafranca.

Vilafranca.- té prop de 3000 habitants i es nota que és un poble comercial i industrial, ja que en ella se situa la famosa fàbrica de calces Marie-Claire.

Passejar pels seus carrers (amples els de la part nova i estrets i tortuosos els de la part vella) pot esdevenir un plaer, especialment el seu carrer Major, on podem trobar nombroses façanes modernistes realment admirables. Al nucli antic del poble, podrem contemplar un original i bell racó al portal de Sant Roc, del segle XIV. Veritablement encantadora és la plaça de l'Església, amb l'església parroquial, de línies gòtiques i detalls renaixentistes (al seu interior, criden l'atenció l'arc del cor -quasi pla-, les rosasses historiades que pengen de les nervadures, la capella barroca de la comunió i el